

Kaasjeskruidkoppje

Carcharodus alceae

Het kaasjeskruidkoppje was een onregelmatige standvlinder, maar is sinds 1953 niet meer in Nederland waargenomen. Hij vliegt in Noordwest-Europa vanaf half april, maar in Nederland werd deze soort gemiddeld veel later gezien.

Levenscyclus en gedrag

De waardplanten van het kaasjeskruidkoppje zijn verschillende kaasjeskruiden *Malva* sp. en heemst *Althaea officinalis*. Het vrouwtje zet de eitjes bij voorkeur af op jonge planten. Daarom moet iedere generatie opnieuw op zoek naar geschikte waardplanten en vaak groeien die in andere jaargetijden in andere biotopen. Het vrouwtje zet de eitjes een voor een af op de bovenzijde van het blad. De rups wikkelt een blad samen en leeft daarbinnen. Voor de overwintering spint de rups een stevige hibernaculum in de strooisellaag. Na de overwintering verlaat hij dit onderkomen en verpopt zich, zonder nog te gaan eten. De vlinders gebruiken nectar van veel verschillende soorten kruiden. De dichtheid aan vlinders is circa 4 exemplaren per ha.

(BINK 1992).

Vliegtijd en overwintering

Het kaasjeskruidkoppje vliegt in het buitenland in twee, soms drie generaties. In Noordwest-Europa vliegt de eerste generatie tussen half april en eind mei en de tweede tussen eind juni en midden augustus. In een warm najaar vliegt er zelfs een kleine derde generatie van eind augustus tot midden september. In Nederland - deze waarnemingen betreffen ten dele onregelmatige standvlinders en ten dele zwerfers - is de vlinder hoofdzakelijk waargenomen tussen 1 juli en 10 september. De uiterste data waartussen vlinders zijn gezien, zijn 19 april en 15 september. Er zijn ook nog waarnemingen van 16 en 17 maart, maar daarvan is onduidelijk in welk stadium de vlinder zich bevond. Het kaasjeskruidkoppje overwintert als volgroeide rups.

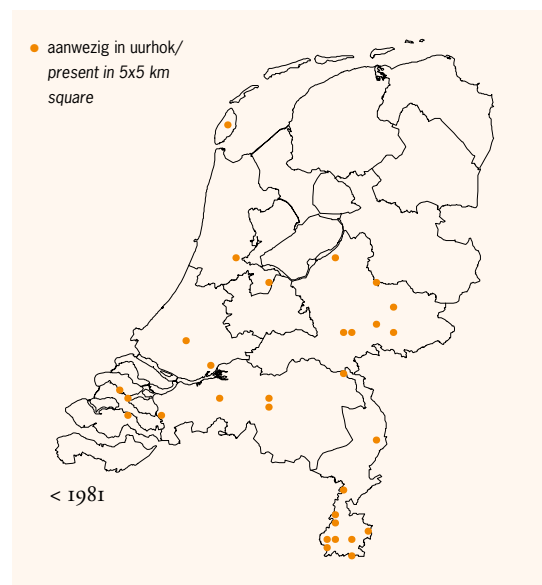
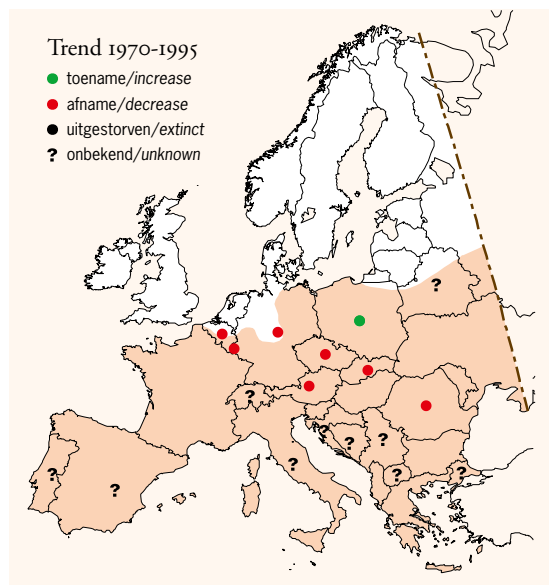
Leefgebied

Het kaasjeskruidkoppje leeft in droge, warme, vrij ruige maar schaars begroeide plaatsen zoals graslanden, hellingen, strandjes, ruderaal terreinen en bermen.

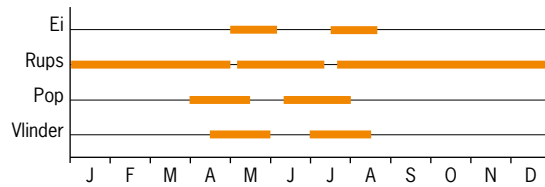
Mobiliteit, verspreiding en trend

Het kaasjeskruidkoppje is een zeer mobiele vlinder die veel zwervt en daardoor op onverwachte plaatsen aangetroffen kan worden. Vooral in jaren met warme zomers trekken veel vlinders.

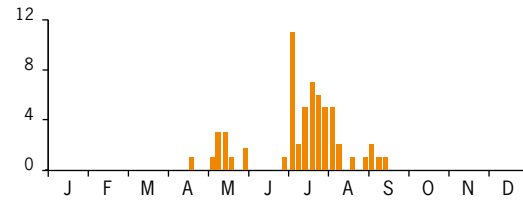
Hij komt voor in grote delen van Zuid- en Midden-Europa. In Nederland was het tot 1950 een vrij zeldzame onregelmatige standvlinder die vooral in Zeeland, Limburg en Gelderland werd gevonden. Er zijn tot die tijd relatief veel waarnemingen van rupsen en poppen. Meer dan 10 exemplaren zijn waargenomen tussen 1900 en 1902 bij Stavennisse (ZE) en in 1950 bij Stein (LI). Vooral in Zuid-Limburg werd de soort geregeld gezien en plantte hij er zich soms

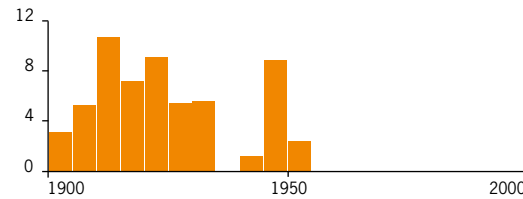
Stadia-diagram /
Life cycle diagram
(respectively egg, caterpillar,
pupa, imago)

Vliegtijd /Flight period

Trend 1900-2000

enkele jaren achtereenvolgens. Verder is hij hier en daar verspreid in het land waargenomen, vermoedelijk als zwerver. De laatste Nederlandse waarneming betreft een mannetje op 14 mei 1953 bij Stein. De afwezigheid sindsdien is merkwaardig, maar kan verklaard worden doordat de soort in de

omringende landen (België, Duitsland) is achteruitgegaan. (GERAEDTS 1986, TAX 1989).

Bescherming

Op Europese schaal is het kaasjeskruidkoppje niet bedreigd en over het algemeen is het voorkomen stabiel, maar hij gaat in delen van Noordwest-Europa achteruit. Hij is verdwenen uit Vlaanderen en wordt daar nu alleen nog als zwerver gezien. In Wallonië en Duitsland staat de soort op de Rode Lijst. (MAES & VAN DYCK 1999).

Er is geen aanleiding om op dit moment in Nederland specifieke beschermingsmaatregelen te nemen.

Toekomst

Aangezien het kaasjeskruidkoppje in Noordwest-Europa achteruitgaat, wordt de kans op hervestiging steeds kleiner, maar nog steeds is het mogelijk een zwervend exemplaar te vinden.

SUMMARY

Mallow Skipper *Carcharodus alceae*

Carcharodus alceae used to be an irregular resident; it has not been seen since 1953. There were breeding populations at several locations between 1900 and 1950. Its disappearance from the Netherlands may have been due to its decline in neighbouring countries.